

**Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка**

**Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін імені
О. М. Лазаревського**

Кафедра педагогіки і методики викладання історії
та суспільних дисциплін

О. М. Герасимчук

**НАВЧАЛЬНА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА
СТУДЕНТІВ ІІ КУРСУ**

Спеціальність 014 Середня освіта (Історія)

Методичний посібник

Чернігів - 2020

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка

Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін імені
О. М. Лазаревського

Кафедра педагогіки і методики викладання історії
та суспільних дисциплін

О. М. Герасимчук

НАВЧАЛЬНА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА
СТУДЕНТІВ ІІ КУРСУ

Спеціальність 014 Середня освіта (Історія)

Методичний посібник

Рецензенти

кандидат педагогічних наук,
доцент Юда Л. А.,
вчитель історії ЗНЗ №3 м. Чернігова,
Корх І. М.

Відповідальний редактордоктор педагогічних наук,
професор Янченко Т. М.

ГЕРАСИМЧУК О. М.

Г-37 Навчальна (педагогічна) практика студентів II курсу : Методичний посібник з організації та проведення педагогічної практики студентами II курсу спеціальності 014 Середня освіта (Історія) Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського. Чернігів : Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2020. 46 с.

Рекомендовано до друку кафедрою педагогіки та методики викладання історії та суспільних дисциплін (протокол № 3 від 27 жовтня 2020 р.)

ВСТУП

Пізнання та формування умінь та навичок педагогічної діяльності є неперервним і довготривалим процесом. У ньому є два відносно самостійних, послідовних етапи: пізнання (теоретичне навчання) й оволодіння практичними вміннями та навичками (практична підготовка). Інтенсифікація процесу формування педагогічних умінь і навичок здійснюється в період педагогічної практики студентів. Педагогічна практика проводиться в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності студентів. У процесі перебігу практичної роботи з вирішення різнопланових педагогічних завдань студенти набувають необхідних професійних умінь та навичок.

Разом з тим педагогічна практика є важливою ланкою системи «заклад вищої педагогічної освіти – школа», володіє значними можливостями для органічної їхньої взаємодії та має подвійну мету: удосконалення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів і підвищення якості освітнього процесу в школі.

Практична підготовка студентів Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін ім. О. М. Лазаревського реалізується через систему педагогічних практик від II до IV курсів. На II курсі (4 семестр) педпрактика проводиться без відриву від навчального процесу й ознайомлює студентів із системою виховної роботи середнього загальноосвітнього закладу. Студенти виконують функції класного керівника, проводять виховні заходи та відвідують уроки для спостереження за методикою їх проведення.

Пропонований методичний посібник призначений для надання методичних порад студенту-практиканту, майбутньому вчителю історії. Окремі положення посібника містять рекомендації, якими можуть користуватися й студенти старших курсів, що проходять активну педагогічну практику.

*** *** ***

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

Мета:

- закріплення та поглиблення знань, які студенти набувають під час вивчення дисциплін психолого-педагогічного блоку;
- озброєння студентів знаннями про: зміст, принципи, форми та методи навчально-виховної роботи з учнями; організацію виховної роботи школи за різними напрямками; нові підходи до організації процесу виховання, інноваційні виховні системи і технології; корекцію поведінки дітей за допомогою прийомів педагогічного впливу;
- розвиток навичок спілкування, спрямованих на організацію ефективної взаємодії з дітьми шкільного віку;
- формування уявлення про роботу педагога-організатора, класовода;
- формування необхідних вмінь та навичок, необхідних для реалізації функцій керівника класного колективу, способів стимулювання його діяльності;
- виховання відповідального ставлення до роботи класного керівника, педагога-організатора;
- виховання гуманістичного світогляду, толерантного ставлення до дітей шкільного віку;
- виховання відповідальності за формування дитячої особистості засобами педагогічного впливу на неї.

Завдання:

- ознайомлення студентів із змістом, формами й методами, прийомами й засобами виховної роботи в загальноосвітніх закладах України і в передових країнах світу;
- сприяння творчому мисленню студентів щодо організації власної педагогічної діяльності;

- впровадження демократичного стилю педагогічного спілкування, що ґрунтується на засадах педагогіки співробітництва двох рівноправних суб'єктів навчання;
- формування необхідних вмінь та навичок, необхідних для реалізації функцій керівника класного колективу, способів стимулювання його діяльності;
- підготовка майбутніх учителів до впровадження у виховний процес принципів гуманізму і демократизації та особистісно-орієнтованого виховання.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАЛЬНОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

(програмні результати навчання, загальні та фахові компетентності)

ЗК 04. Здатність виявляти ініціативу, підприємливість, генерувати нові ідеї, визначати та розв'язувати проблеми.

ЗК 05. Здатність ефективно працювати одноосібно, у складі команди і в мультидисциплінарному оточенні.

ЗК 06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК 08. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ФК 01. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 02. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти українською мовою, формувати мовно-комунікативні уміння учнів.

ФК 03. Володіння основами цілепокладання, планування та організації освітнього процесу, моделювання змісту навчання історії відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

ФК 04. Здатність управляти освітніми проектами, відповідати за прийняття рішень у невизначених умовах та спрямовувати розвиток здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

ФК 05. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі,

виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК 06. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з історії.

ФК 07. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (в тому числі з особливими потребами).

ФК 08. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ФК 10. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

ПРН 01. Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання.

ПРН 04. Використання сучасних методик і технологій організації освітнього процесу, оцінки досягнень учнів на різних етапах вивчення історії для успішного й ефективного здійснення професійної педагогічної діяльності.

ПРН 05. Володіння навичками розв'язання освітніх, виховних, розвивальних та науково-методичних завдань, уміння застосовувати найбільш ефективні методичні підходи і сучасні технології навчання історії, виховання і розвитку учнів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей і потреб.

ПРН 08. Здатність створювати безпечне, рівноправне, справедливе й психологічно-комфортне освітнє середовище в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ПРН 11. Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.

ПРН 14. Знання концептуальних основ, структури змісту, форм, методів і засобів навчання історії та вміння розробляти навчально-методичну документацію, необхідну для забезпечення освітнього процесу.

*** *** ***

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ Й ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

Керівництво педпрактикою покладено на викладачів кафедри педагогіки та методики викладання історії та суспільних дисциплін.

Завдання педагогічної практики на II курсі розроблено із врахуванням специфіки кожного її етапу. Програмою практики передбачено:

I. Настановча конференція.

Перед початком практики проводиться настановча конференція, де оголошується наказ про проходження практики, визначаються мета, завдання, терміни проведення, види і форми педагогічної діяльності студента в школі, обов'язки і права студента-практиканта, порядок обліку й оцінки роботи практикантів, проводиться інструктаж з техніки безпеки. У школі студенти закріплюються за класним керівником групами по 2–3 особи.

II. Знайомство студентів із:

- школою;
- шкільною адміністрацією, вчителями, класними керівниками;
- основними напрямками роботи школи, шкільною документацією;
- виховною роботою в школі;
- системою роботи вчителя історії і класного керівника;
- особливостями самостійної роботи учнів;
- системою позакласної роботи в школі.

III. Вивчення:

- внутрішнього розпорядку роботи школи;
- розкладу уроків і дзвінків;
- щоденників, класних журналів, особових справ учнів;
- психологічних особливостей учнів;
- особливостей колективу класу;

- системи роботи класного керівника;
- прийомів активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку їх активності й самодіяльності;
- системи професійного спілкування вчителів з учнями;
- форм і методів організації навчально-пізнавальної діяльності учнів.

IV. Оволодіння знаннями і вміннями:

- підготовки і проведення окремих видів виховної роботи (класні години, бесіди, диспути, вікторини, екскурсії і т.д.);
- надання допомоги вчителю у підготовці й проведенні уроків;
- проведення занять історичного гуртка.

V. Підведення підсумків практики:

- оформлення звітної документації;
- захист педпрактики.

Результати виконання завдань педагогічної практики повинні бути відображені в щоденнику, який перевіряє методист.

Контроль за перебігом педпрактики здійснює методист безпосередньо під час роботи студентів у школі й передбачає:

а) відвідування виховних заходів, які проводять студенти в закріпленому класі, та надання їм методичної допомоги у виконанні індивідуальних завдань педпрактики;

б) спілкування з адміністрацією школи, учителями та класними керівниками з метою з'ясування їх зауважень та пропозицій щодо проходження практики студентами;

в) бесіди з учнями класу для з'ясування їх взаємовідносин із студентами, врахування побажань щодо проведення студентами виховних заходів.

*** *** ***

РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕДПРАКТИКИ

ЗАВДАННЯ, ЩО ВИКОНУЮТЬ СТУДЕНТИ

II КУРСУ

I. Настановча конференція.

Ознайомлення з метою, завданнями практики, змістом роботи, формами звіту. Огляд новинок психолого-педагогічної та методичної літератури. Заведення щоденників педпрактики і ознайомлення з правилами його ведення (див. зразок). Під час педпрактики студент виконує функції помічника класного керівника. За класним керівником студенти закріплюються групами по 2–3 особи.

II. Знайомство зі школою.

1. Керівництво школи.
2. Загальні відомості про школу.
3. Основні напрямки і завдання виховної роботи школи (з'ясувати під час зустрічі з адміністрацією).
4. Знайомство із шкільною документацією.
5. Шкільний розклад занять (орієнтація в ньому).
6. Вивчення системи керівництва школою, роботи всіх ланок адміністративно-педагогічного керівництва.
7. Робота кабінету історії, українознавства, шкільного музею.

III. Знайомство з класом.

1. Розклад уроків і дзвінків (запис у щоденнику).
2. Класний журнал.
3. Знайомство з учнями під час відвідування уроків, спілкування в позаурочний час. Оформлення в щоденнику сторінки «список учнів класу».
4. Загальні відомості про успішність учнів, їх ставлення до навчання, трудової і громадської діяльності.

IV. Участь у виховній роботі школи.

1. З'ясування мети, завдань, форм і методів роботи класного керівника (бесіда з класним керівником, ознайомлення з планом його роботи, ознайомлення з класним журналом, відвідування класних годин).
2. Проведення 2-х виховних заходів, узгоджених з класним керівником (рецензія і оцінка класного керівника).
3. Щотижневе відвідування 1–2-х уроків, або 1-го уроку і 1-го виховного заходу. Визначення мети, завдань, структури уроку.
4. Аналіз 2-х уроків за визначеною схемою (див. зразок).
5. Виконання окремих функцій учителя-предметника і класного керівника (перевірка зошитів, щоденників).
6. Вивчення учнів класу (бесіда з учителем, спостереження, вивчення документації, врахування індивідуальних особливостей школярів у освітньому процесі). Складання психолого-педагогічної характеристики учня (див. зразок).
7. Вивчення системи індивідуальної роботи класного керівника з учнями (допомога невстигаючим, робота з дітьми, схильними до правопорушень, гурткова робота, вивчення умов виховання в сім'ї).

Підведення підсумків педпрактики

Після закінчення педагогічної практики у школі студент подає методисту таку звітну документацію:

- щоденник педпрактики з аналізом уроків;
- звіт про проведену роботу під час проходження педагогічної практики;
- конспекти двох виховних заходів з оцінкою класного керівника;
- психолого-педагогічну характеристику учня (завірену підписом класного керівника).

З урахуванням роботи студента у школі й оформленого звіту та іншої документації оцінюється педагогічна практика студента.

*** *** ***

ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

1. Студент-практикант зобов'язаний своєчасно з'явитися у школу й завершити практику у визначений термін.
2. Кожного тижня студент має виконувати заплановані заходи та робити відповідні записи в щоденнику педпрактики.
3. Студент повинен якісно виконувати всі види робіт, передбачені програмою та індивідуальним планом роботи.
4. Студент дотримується правил внутрішнього розпорядку школи, виконує розпорядження адміністрації школи, керівника педпрактики й методиста.
5. Студент-практикант веде облік проведеної роботи, готує звітну документацію й у визначений термін подає її методистові.

*** *** ***

ОБОВ'ЯЗКИ ГРУПОВОГО КЕРІВНИКА-МЕТОДИСТА

1. Керівник-методист бере участь у настановчій конференції з питань педпрактики, а також нарадах у директора школи, які стосуються організації педпрактики.
2. Спільно з директором школи чи його заступником розподіляє студентів по класах, контролює роботу студентів.
3. Організовує відвідування практикантами уроків, виховних заходів, позакласних занять, а також проводить їх аналіз.
4. Забезпечує проведення студентами різних виховних та позакласних заходів, консультує студентів під час підготовки до них, перевіряє і затверджує конспекти, відвідує, аналізує та оцінює їх.
5. Надає науково-методичну допомогу вчителям школи у проведенні роботи із студентами-практикантами.
6. Оцінює педпрактику кожного студента-практиканта й подає звіт про підсумки педпрактики керівнику педагогічної практики Інституту.

*** *** ***

КРИТЕРІЇ

ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ

Присутність студентів на заняттях оцінюється 1–2 балами за одне заняття (присутність на настановній конференції; знайомство зі школою, розкладом, класним журналом, планом виховної роботи класного керівника прирівнюється до відвіданого заняття). Без підпису класного керівника, вчителя-предметника чи методиста відвідане заняття не зараховується й не оцінюється.

Ведення щоденника оцінюється від 0 до 5 балів в кожному модулі за наступними критеріями: повнота, охайність, грамотність, наявність усіх необхідних записів у щоденнику, які відповідають усім вимогам.

Звіт про проходження практики оцінюється від 0 до 5 балів за наступними критеріями: повнота, чіткість, грамотність, детальність, відповідність методичним вимогам.

Аналіз уроків оцінюється від 0 до 5 балів за наступними критеріями: повнота, детальність, відповідність вимогам, відображення всіх структурних компонентів уроку.

Психолого-педагогічна характеристика учня (класу) оцінюється від 0 до 5 балів за наступними критеріями: повнота, детальність, відповідність методичним вимогам. Незавірена підписом класного керівника характеристика не оцінюється.

Проведення виховного заходу оцінюється від 0 до 15 балів за наступними критеріями:

- наявність заздалегідь підготовленого плану-конспекту виховного заходу;
- вільне володіння матеріалом;
- залучення учнів до дискусій, бесід;
- застосування різних методів і форми роботи з учнями;
- актуальність обраної тематики виховного заходу;

- наявність наочності та необхідного обладнання;
- творчий підхід до використання наочності та матеріального забезпечення (перевага надається власно виготовленим матеріалам: плакати, таблиці, схеми, написи, елементи костюмів та ін.).

План-конспект (сценарій) виховного заходу оцінюється від 0 до 10 балів і включає наступні критерії:

- наявність усіх структурних частин плану-конспекту;
- чіткість і коректність формулювання мети виховного заходу, наявність у меті виховних, формуючих, ознайомлюючих цілей;
- наявність нових термінів у змісті виховного заходу, які відповідають обраній тематиці (в залежності від вікових особливостей класу – не більше 10 слів для 10–11 класів);
- повнота викладу матеріалу як в основній частині, так і подання тексту бесіди з учнями у вступній та заключній частинах;
- правильне оформлення списку використаних джерел.

*** *** ***

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Види роботи	I модуль	II модуль	Разом (балів)
Присутність на заняттях	0–10	0–10	0–20
Ведення щоденника	0–5	0–5	0–10
Звіт про проходження практики	-	0–5	0–5
Аналіз уроків	0–5	0–5	0–10
Характеристика учня	-	0–5	0–5
Проведення виховних заходів	0–15	0–15	0–30
План-конспект виховного заходу	0–10	0–10	0–20
Всього балів	0–45	0–55	0–100
Підсумковий контроль	Залік		

*** *** ***

Шкала оцінювання роботи студентів на педпрактиці

90–100 балів – зараховано / *відмінно* (A);

75–89 балів – зараховано / *добре* (B);

60–74 балів – зараховано / *задовільно* (DE);

35–59 балів – *незараховано* з можливістю повторного проходження (FX);

0–34 балів – *незараховано* з обов'язковим повторним проходженням (FF).

A (зараховано)	90 – 100	Відмінна робота з дотриманням всіх методичних вимог
B (зараховано)	83 – 89	Вище середнього стандарту, але з деякими поширеними недоліками
C (зараховано)	75 – 82	В цілому хороша робота, але з помітними недоліками
D (зараховано)	68 – 74	Пристойна робота, але із значними недоліками
E (зараховано)	60 – 67	Робота задовольняє мінімальні вимоги
FX (не зараховано)	35 – 59	Необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного складання заліку
FF (не зараховано)	0 – 34	Незадовільна робота з повторним проходженням практики

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Зразок оформлення щоденника безвідривної педагогічної практики

Титульний аркуш

Національний університет «Чернігівський колегіум»

імені Т. Г. Шевченка

Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін

імені О. М. Лазаревського

Щоденник педпрактики

студента/ки/ II курсу.....групи

Прізвище, ім'я, по батькові.....

Щоденник розпочатий.....202.....р.

Чернігів - 202...

Записи на сторінках щоденника

Перша сторінка

	ЗНЗ № _____
Директор _____	прізвище, ім'я, по батькові
Заступник директора з виховної роботи _____	прізвище, ім'я, по батькові
Педагог-організатор позакласної та позашкільної виховної роботи _____	
	прізвище, ім'я, по батькові
Класний керівник _____ класу, за яким закріплений студент _____	
	прізвище, ім'я, по батькові
Методист кафедри педагогіки та методики викладання історії _____	
	прізвище, ім'я, по батькові

Друга сторінка

Список учнів класу.

Третя сторінка

Розклад уроків класу і дзвінків.

На наступних аркушах студент проставляє дату відвідувань школи і веде записи змісту проведеної ним роботи з класом, окремими учнями, їх батьками. Ці записи обов'язково ведуться особисто кожним студентом в той же день, коли відбувалося заняття, тому щоденник повинен бути у студента увесь той час, коли він перебуває в стінах школи. Проведені виховні заходи теж заносяться в щоденник. Записи підтверджуються підписом класного керівника або методиста, а проведені виховні заходи ще й оцінюються. Не підтверджений запис не зараховується й не оцінюється. Рекомендується вести щоденник у вигляді таблиці (подібно до учнівського шкільного щоденника).

Приклад рекомендованого ведення щоденника студентом-практикантом:

№ п/п	Дата і час початку заняття	Клас	Зміст роботи (предмет, тема уроку)	Прізвище й ініціали вчителя (методиста)	Підпис учителя (методиста)
1.	15.02.20 12.00		Настановча конференція	Петренко О.М.	
2.	16.02.20 10.00		Знайомство зі школою, адміністрацією, розкладом уроків і дзвінків	Петренко О.М.	
3.	16.02.20 10.30	6-А	Знайомство з класним керівником і класом	Іваненко І.М.	
4.	17.02.20 8.00	8-Б	Історія України, «Україна на початку XVIII ст.»	Іваненко І.М.	
5.	25.02.20 8.55	6-Г	Географія, «Кліматичні зони Землі»	Сидоренко Т.М.	
6.	09.03.20 13.00	6-А	Проведено класну годину «Т.Г.Шевченко – людина, поет і патріот»	Іваненко І.М.	5 (відмінно) <hr style="width: 100px; margin: 0 auto;"/> <i>підпис</i> / І.Іваненко /

Орієнтовна схема аналізу відвіданого навчального заняття (уроку)

Відвідування та аналіз уроків для студента-практиканта є джерелом та засобом становлення його як учителя, вихователя, орієнтиром в його навчально-виховній діяльності. Аналіз уроку підписується студентом і не завіряється вчителем. Висновки по уроку повинні впливати із змісту аналізу відвідування. Під час відвідування уроку студент може користуватись схемою-пам'яткою психолого-педагогічного аналізу навчального заняття.

1. Дата, час уроку за розкладом.
2. Предмет, клас, вчитель.
3. Тема уроку, тип уроку, обладнання.
4. Особливості поведінки вчителя під час проведення уроку (особливості педагогічної етики вчителя, яким чином реагують учні на різні прийоми і засоби покарань, на зауваження; які дисциплінарні прийоми використовував вчитель, як він володіє аудиторією).

5. Домінуючий стиль спілкування вчителя (авторитарний, демократичний, ліберальний, змішаний), окремі випадки, в яких вчителів використовував прийоми спілкування з інших стилів.

6. Наскільки цей вчитель користується авторитетом серед учнів класу і чому.

7. Яким чином пов'язуються виховні моменти з процесом навчальної діяльності учнів під час уроків.

8. Загальні висновки (ефективність уроку, раціональність розподілу часу, особисті враження від уроку тощо).

Приклад аналізу відвіданого навчального заняття (уроку)

23 лютого 2020 р., 8.00.

Предмет: Історія України, 7-А клас

Вчитель: Іванова Ірина Михайлівна.

Тема уроку: «Утворення Кримського ханства».

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: карта, ілюстрації, дошка, роздатковий матеріал.

На початку уроку вчителем було оголошено мету уроку: навчальну, розвиваючу й виховну. Основними завданнями уроку були: ознайомити учнів із процесом утворення Кримського ханства, дати характеристику його головних правителів, пояснити основні поняття уроку, продовжити формувати вміння і удосконалювати навички роботи з картою.

Урок складався з таких основних структурних компонентів:

- 1) організаційний момент (2–3 хв.);
- 2) перевірка домашнього завдання (5–6 хв.);
- 3) вивчення нового матеріалу (25 хв.);
- 4) закріплення вивченого матеріалу (10 хв.);
- 5) оголошення домашнього завдання (1 хв.).

Перевірка знань учнів відбувалася у формі фронтальної бесіди та виконання індивідуальних завдань. Така форма перевірки дала можливість швидко

повторити попередньо вивчений матеріал та націлити учнів на вивчення нової теми, а також перевірити індивідуальні знання кількох учнів. Під час перевірки домашнього завдання більшість учнів мали змогу отримати оцінку, що, безумовно, є позитивним моментом.

При вивченні нового матеріалу була наявна вступна бесіда з постановкою пізнавального завдання для учнів. Матеріал подавався в усній формі. Одне з питань теми учні самостійно прочитали в підручнику, а потім відповідали на запитання вчителя. Під час викладу нового матеріалу учням ставились питання, які допомагали сприймати навчальний матеріал і активізували діяльність учнів.

На уроці учні використовували робочі зошити – записували основні дати та події нової теми, пояснення нових понять. Вчитель на уроці використовував такі наочні засоби навчання: підручник, карту, атлас, дошку, ілюстрації. На дошці була записана тема уроку, основні дати і поняття, логічні схеми.

Після викладу нового матеріалу вчителем було проведено закріплення вивченого матеріалу у вигляді тестів та контрольних запитань. Учнями за допомогою вчителя було зроблено висновки по вивченій темі. Вчителем було чітко та конкретно визначено домашнє завдання, було зроблено пояснення щодо його успішного виконання. Урок завершився виставленням оцінок учням.

Учителька добре володіла навчальним матеріалом, який доступно викладала учням. Мова вчителя була чітка і зрозуміла. Вчитель використовував переважно демократичний стиль спілкування з учнями. Було помітно вміння вчителя підтримувати дисципліну в класі, зауважень учням щодо дисципліни майже не було.

Отже, відвідавши урок, у мене склалось враження, що він був проведений на досить високому рівні, мав значну ефективність, всі поставлені на початку уроку завдання було виконано, час було використано раціонально, оскільки всі структурні компоненти уроку були наявними; багато учнів отримали оцінки, в класі спостерігалась дисциплінованість, що свідчить про високий авторитет вчителя серед учнів.

Студент _____ / А.Петренко /

Орієнтовна схема аналізу відвіданого виховного заходу

1. Тема виховного заходу та форма його проведення.
2. Керівництво організацією виховного заходу здійснив (ли) _____ (заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класний керівник, шкільний психолог, учні старших класів).
3. У підготовці заходу брали участь _____ (заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, класний керівник, шкільний психолог, учні старших класів, представники міських позашкільних виховних закладів та ін.).
4. Доцільність поставленої мети та її зв'язок із загальною метою виховної роботи з учнями.
5. Характеристика змісту виховного заходу, його пізнавальна новизна, актуальність, відповідність віковим особливостям та інтересам дітей.
6. Організаційна підготовка і проведення:
 - використання обладнання і наочності;
 - залучення школярів до підготовки і проведення виховного заходу;
 - зацікавленість і емоційність учнів при сприйманні матеріалу.
7. Особистісні і професійні якості та вміння вчителя, що виявилися в ході проведення виховного заходу.
8. Виховний ефект проведеного заходу у порівнянні з очікуваним (причини розбіжності).
9. Самопочуття та задоволення учнів від проведеного заходу.

Приклад аналізу відвіданого виховного заходу

23 лютого 2020 р., 13.00.

Класна година на тему: «Здоров'я дітей – здоров'я нації», 7-А клас.

Керівництво організацією проведення виховного заходу здійснювала класний керівник 7-А класу Іваненко Ірина Михайлівна. У підготовці заходу брали участь студенти-практиканти. Класна година проходила у відповідності з планом виховної роботи класного керівника.

Метою даного виховного заходу було: довести до свідомості учнів, що шкідливі звички є основною причиною порушення здоров'я; формування в учнів негативного ставлення до шкідливих звичок (паління, вживання алкоголю, наркотичних речовин); виховувати дбайливе ставлення до свого здоров'я як найдорожчого скарбу. Поставлена мета повністю відповідала загальній меті виховної роботи класного керівника з учнями класу.

Зміст виховного заходу включав в себе наявність вступної, основної та заключної частин. У вступному зверненні до учнів класний керівник відзначила наявність значних проблем у вихованні здорового молодого покоління на сучасному етапі, роз'яснив значення здоров'я для молоді і акцентувала увагу на негативних моментах недотримання здорового способу життя.

У процесі проведення виховного заходу класний керівник проінформував учнів про основні моменти таких шкідливих звичок як паління, вживання алкоголю, наркотичних речовин, навів історичну довідку щодо виникнення цих негативних явищ і їх поширення, охарактеризував ознаки, які свідчать про виникнення залежностей від цих шкідливих звичок. Основний час заходу займала бесіда з учнями, які відповідали на питання вчителя і обмінювались думками між собою і класним керівником. Під час проведення виховного заходу використовувались лекційний метод, методи бесіди і дискусії.

У заключній частині класний керівник звернувся до учнів із закликом замислитись над тим, чи варто заради сумнівного задоволення і бажання виглядати дорослішим попадати в полон шкідливих звичок, які можуть підірвати здоров'я людини, зіпсувати життя в майбутньому і навіть привести на лаву підсудних.

Класна година була проведена на високому професійному рівні, учні брали активну участь в обговоренні актуальних питань і залишились помітно задоволеними від виховного заходу. Поставленої мети виховного заходу було досягнуто.

Студент _____ / А. Петренко /

**Орієнтовна схема
плану-конспекту виховного заходу**

Титульний аркуш

Назва навчального закладу

**П Л А Н - К О Н С П Е К Т
(СЦЕНАРІЙ)**

виховного заходу

на тему:

«_____»

Студента _____ групи

Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені

О. М. Лазаревського

(прізвище, ініціали)

_____ клас, дата _____

Чернігів
202_ рік

ЗМІСТ КОНСПЕКТУ:

Тема:.....

Мета:.....

Форма проведення (диспут, етична бесіда, свято, класна година тощо):

Терміни та поняття (якщо є):

Обладнання:

Перебіг заходу

Вступ (вступне слово вихователя, епіграф, організаційні моменти заходу, актуалізація теми заходу, умови змагання і т.д.).

Основна частина (розгорнутий виклад інформаційного матеріалу, питання бесіди або дискусії, завдання вікторин, конкурсів, хід свята, вечора тощо).

А)

Б)

В)

Заключна частина (висновки, підведення підсумків, узагальнення змісту, підсумкова бесіда, оцінювання, нагородження, заключне слово та ін.).

Список використаних джерел (література, усі друковані та електронні джерела, які були використані під час підготовки виховного заходу).

1.....

2.....

3.....

Додатки (якщо є)

Студент-практикант: _____ /прізвище, ініціали/
підпис

Класний керівник: оцінка _____ /прізвище, ініціали/
підпис

**Приклад оформлення плану-конспекту (сценарію) виховного
заходу**

Титульний аркуш

Колегіум № 11 м. Чернігова

П Л А Н - К О Н С П Е К Т

виховного заходу

на тему:

«У дружбі наша сила»

Студентки 25 групи

Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені

О. М. Лазаревського

Петренко Анни

7-А клас, 23.02.2020 р.

Чернігів
2020

Тема: «У дружбі наша сила».

Мета: розширити і поглибити поняття дружби і товаришування – цих важливих показників вихованості учнів; виховувати в учнів звичку уважно і з повагою ставитись один до одного; розвивати вміння бачити хиби у своїй поведінці й виправляти їх.

Форма проведення: класна година.

Обладнання: дошка, плакати, роздатковий матеріал.

Перебіг заходу

I. Вступна частина.

Слово вчителя до класу. Дорогі діти, сьогодні ми поговоримо про дружбу і товаришування. Товаришування, дружба – це взаємини між людьми, які народжуються, міцніють на основі спільного навчання, інтересів, уподобань. Товаришувати можна з багатьма ровесниками, а дружити – лише з одним чи кількома. Друзів пов'язує велика повага один до одного, принциповість у взаєминах, симпатія, взаємодопомога. Дружба не може бути міцною, якщо в ній немає місця чесності, взаємоповазі, принциповості. Друг завжди допоможе в біді, захистить, підтримає, однак він же перший скаже прямо про недоліки, запропонує їх виправити.

II. Основна частина.

1-й учень. Зараз ми звернемося до висловів про дружбу. Які вислови чи прислів'я ви знаєте? (Учні класу дають відповіді). Підказка: «Друзі пізнаються в біді», «Як будемо в дружбі жити – нас нікому не зломити».

А ось що говорили про дружбу видатні особи:

«Виключити з життя дружбу все одно, що позбавити світ сонячного світла» (Цицерон).

«Дружба закінчується там, де починається недовір'я» (Сенека).

«Боягузливий друг страшніший за ворога, бо ворога побоюєшся, а на друга покладаєшся» (Л.Толстой).

«Дружба має різні прояви, але закон у неї один – вірність (М.Коцюбинський).

2-й учень. Товариськість, дружба – важливі показники вихованості учнів. У вашій поведінці багато спільного, але є й відмінності. У колективі треба бути скромним. Легко, радісно жити пліч-о-пліч з тими, хто не акцентує уваги на невдачах інших, не хизується своїми успіхами, а найгірше – авторитетом, службовим становищем батьків, престижними речами.

3-й учень. Давайте всі разом дамо відповіді на наступні запитання:

- 1) як ви гадаєте, що саме людина шукає в друзях?
- 2) які моральні якості ви найбільше цінуєте в другові?
- 3) чи можливі суперечки і незгоди між друзями?
- 4) як ви ставитесь до дружби між хлопцем та дівчиною?

1-й учень. Хочеться доповнити ваші відповіді і т. д... (далі іде повний виклад ходу основної частини виховного заходу).

III. Заключна частина.

Заключне слово вчителя. Отже, дорогі друзі, сьогодні ми з вами зуміли поглянути на те, що нас найбільше хвилює в колективі. Ми змінюємося, дорослішаємо, набираємося життєвого досвіду. Найміцніша дружба зав'язується в тяжку годину випробувань. Вірність друга потрібна не тільки в радості. У біді вона просто необхідна. Окрасою кожної домівки називають друзів, які її відвідують. Справжній друг, який віддає частку свого серця, силу почуття, вартий того, щоб його цінували і берегли. Я думаю, ми переконалися у тому, що дружба, взаємодопомога потребують постійного горіння, а не поодиноких, нехай навіть дуже частих спалахів.

Список використаних джерел

1. Боднарчук Г.М. Виховні години. 6 клас: На допомогу класному керівнику. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2004. 64 с.
2. Друг і дружба. Виховний захід для учнів 6–7 класів. URL : <http://www.osvita.ua>.

Студент: _____ / А.Петренко /

Класний керівник: 5 (відмінно) _____ / І.Іваненко /

Орієнтовна схема складання психолого-педагогічної характеристики учня

РОЗДІЛ 1. АНКЕТНІ ВІДОМОСТІ

Прізвище, ім'я, по батькові учня, його вік, школа, клас.

Адреса проживання учня, місце роботи і посада батьків.

Склад сім'ї, її культурний та освітній рівень, умови проживання.

Стан здоров'я учня.

РОЗДІЛ 2. УМОВИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

Морально-психологічний клімат сім'ї учня: взаємини у родині (відкритість, замкнутість), ставлення батьків та інших членів сім'ї до учня, погляди батьків на виховання.

Становище учня в сім'ї: режим дня і дозвілля, сімейний контроль за його поведінкою, виконання учнем сімейних вимог, участь у обговоренні сімейних проблем.

Традиції сімейного виховання: допомога батькам, іншим членам сім'ї, наявність постійних домашніх обов'язків, спільні свята; риси характеру, що проявляє учень в сім'ї (слухняність, вередливість, ледарство, працелюбність, покірність, впертість тощо). Стиль сімейних стосунків: авторитарний, демократичний, ліберальний, байдужий.

Організація навчальної діяльності школяра: створення умов для занять (своя кімната, навчальний куточок), допомога батьків у приготуванні уроків і контроль якості їх виконання, наявність додаткової навчальної літератури, персонального комп'ютера.

Організація дозвілля школяра: створення умов для відпочинку, проведення часу з друзями, домашня бібліотека, вплив батьків на вибір книг для читання, телепрограм і кінофільмів для перегляду, вибір друзів, гуртків і секцій, контроль за часом і місцем проведення дозвілля.

РОЗДІЛ 3. НАВЧАННЯ ТА ПОВЕДІНКА УЧНЯ В КЛАСІ

Успішність: загальний рівень успішності учня з окремих предметів, тенденції її зміни, вибірковість у вивченні предметів.

Ставлення до навчання: мотивація ставлення до окремих предметів, свідоме ставлення до навчання, ставлення до уроків, спізнення на уроки, увага на уроках, систематичність виконання домашніх завдань, ставлення до успіхів і невдач у навчанні.

Рівень дисципліни: знання правил для учнів і їх виконання, наявність навичок культурної поведінки, організованість учня на уроках та поза ними, ввічливість, акуратність, чемність, повага до старших і менших, взаємини з ровесниками.

Пізнавальна діяльність: особливості сприймання, спостережливність, особливості пам'яті, тип пам'яті, характеристика уваги (стійкість, довільність, зосередженість, співвідношення відтворюючої і творчої уваги), ступінь розвитку образного і абстрактного мислення, рівень розвитку логічного мислення, послідовність у викладенні власних думок, уміння міркувати і робити висновки, самостійність у висновках, ступінь розвитку усної і письмової мови.

Професійна орієнтація: надання переваги певним професіям, визначеність учня щодо вибору професії.

РОЗДІЛ 4. ГРОМАДСЬКА РОБОТА УЧНЯ

Характеристика класу, в якому навчається учень: ставлення до громадських обов'язків, рівень дисципліни, актив класу, міжособисті стосунки в класі, симпатії, антипатії, дружба, наявність мікрогруп, традиції класу. Ставлення учня до класу: відчуває потребу бути членом класу, рахується з думкою класу, цікавиться життям класу. Авторитет школяра у класі. Ставлення класу до учня.

Виконання громадської роботи: наявність постійного доручення в класі та активність у його виконанні, тимчасові доручення, загальношкільні громадські обов'язки. Участь у позашкільних дитячих та юнацьких організаціях. Характер виконання громадської роботи: добровільність, наявність організаційних та організаторських навичок, уміння довести розпочату справу до завершення,

захопити роботою інших. Формування громадських рис характеру: прояви колективізму в поведінці, прагнення до правдивості і справедливості, щирість у стосунках з товаришами і дорослими, індивідуалізм, альтруїзм.

РОЗДІЛ 5. ЗАГАЛЬНІ РИСИ ХАРАКТЕРУ УЧНЯ

Ступінь загального розвитку і рівень сформованості основ базової культури: інтелект, моральна, правова, естетична, фізична культура, культура мови, словниковий запас.

Інтереси та нахили: навчальні інтереси, нахили до літератури, мистецтва, техніки, спорту. Участь у гуртках і секціях. Уподобання і захоплення.

Особливості психічних процесів: темперамент, урівноваженість швидкість і правильність реагування, зовнішній вияв процесів збудження і гальмування, уміння переключатись з однієї справи на іншу.

Особливості емоційної сфери: розвиток почуттів (щастя, самоповаги, любові, гумору, страху, сорому, образи, трагічного тощо), характер емоційної реакції на педагогічні впливи глибина і стійкість почуттів емоційна збудливість, швидкість протікання і зміни емоцій, зовнішні прояви емоційних переживань, емоційна стійкість в напружених обставинах і при невдачах, уміння стримувати і змінювати емоційні переживання.

Вольові особливості учня: ініціативність, самостійність, сміливість витриманість дисциплінованість, впевненість у собі, самоконтроль, самокритичність. Виховання волі.

Суспільна свідомість: світогляд, ідеали, уміння втілювати ідеї в конкретні справи, мотиви навчальної та громадської роботи учня, інтерес до подій в країні та за кордоном, почуття відповідальності, чесності, принциповості.

РОЗДІЛ 6. ВИСНОВКИ

Рекомендації щодо подолання недоліків у поведінці.

Поради стосовно розвитку і вдосконалення певних рис учня.

Студент _____ / _____ /

Класний керівник _____ / _____ /

Приклад оформлення психолого-педагогічної характеристики учня

Психолого-педагогічна характеристика учня 9-В класу ЗНЗ № 3 м. Чернігова *Максименка Михайла Миколайовича*

Максименко Михайло Миколайович народився 6 квітня 2005 року, у ЗНЗ № 3 м. Чернігова навчається з 2011 року. Живе і виховується в повній сім'ї. Мати – Максименко Валентина Петрівна працює в магазині продавцем, освіту має середню спеціальну; батько – Максименко Микола Олексійович, військовий, освіта вища військова. На здоров'я учень не скаржиться, оскільки активно займається спортом, шкідливі звички відсутні.

Родина Михайло проживає в м. Чернігові у двокімнатній квартирі на проспекті Свободи 103. Михайло має окрему кімнату, де створені всі необхідні умови для проживання, навчання та відпочинку учня. В учня є персональний комп'ютер, підключений до мережі Інтернет. Батьки цікавляться учбовими досягненнями учня, іноді надають посильну допомогу у вирішенні учбових завдань. В сім'ї панують доброзичливі стосунки між дорослими і дітьми.

Михайло навчається в ЗНЗ №3 з першого класу. З початкової школи вирізняється серед інших дітей неординарністю мислення, високою ерудованістю і розсудливістю. Успішність Михайла тримається на належному рівні, до навчання учень ставиться в цілому з цікавістю, виділяє предмети за власним інтересом, з яких має високий рівень знань (це в основному предмети гуманітарного спрямування).

Учень фізично розвинутий, має виразну міміку та багату жестикуляцію, гучний та сильний голос, займається футболом, регулярно відвідує спортивну секцію з цього виду спорту. Любить слухати сучасну музику, захоплюється напрямом «хард-рок». Улюблений музичний колектив – гурт «Сепультура». Захоплення цим напрямом мистецтва виявляється і в формі одягу учня – футболка з логотипом музичних кумирів.

Михайло навчається у класі, де 32 учні, з них 19 хлопців та 13 дівчат. До однокласників учень відноситься з повагою, користується серед них авторитетом. Має в класі друзів: Гончарука Миколу, Гуревича Данила, Карпенка Дмитра, Маєша Кирила, з якими він товаришує і регулярно спілкується. Загалом хлопець навчається на 8–10 балів, навчальну програму засвоює успішно. Значних конфліктів із однокласниками за Михайлом не спостерігалось. Михайло бере активну участь у всіх культурних заходах, які організуються в класі.

Рівень уваги Михайла – середній, хлопець має недостатню здатність переключати увагу з одного виду діяльності на інший, стійкість уваги виявляється лише тоді, коли в учня з'явився стійкий інтерес до предмету вивчення. За результатами застосування методик перевірки стану уваги і пам'яті Михайло має середній рівень пам'яті, хоча на уроках не завжди проявляє максимальну активність та сконцентрованість, більшу частину інформації допомагає зберегти, утримати та відтворити зорове запам'ятовування. Щодо професійної орієнтації учня, то чіткого визначення в учня ще не сформувалося, однак помітно що потягу до технічних професій учень не проявляє, швидше за все його симпатія на боці професій, які пов'язані з гуманітарними галузями, із співвідношеннями «людина-людина» або «людина-природа».

Враховуючи вікові психологічні особливості розвитку хлопця, Михайло проявляє непосидючість, надмірну рухливість, енергійність, імпульсивність, що іноді приводить до зауважень з боку вчителів. У Михайла переважно піднесений, веселий настрій, який змінюється лише при незадоволенні потреби. Має виражені риси сангвінічного та холеричного типів темпераменту, високий рівень комунікативності, в класі має достойний і прийнятний статус. Щодо вдосконалення певних рис характеру, то учню можна порекомендувати певну систему тренінгових вправ для самоконтролю в плані подолання іноді надмірної імпульсивності і більш спокійної реакції на зауваження старших.

Студент _____ / А.Петренко /

Класний керівник _____ / І.Іваненко /

Орієнтовна схема складання психолого-педагогічної характеристики класу

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ШКОЛИ

1. Загальний опис школи: місце розташування, традиції, ступінь сформованості учнівського та вчительського колективу, зв'язок школи з громадськістю.
2. Зв'язок класного колективу із загальношкільним: участь класу в загальношкільних заходах, виконання учнями загальношкільних доручень, пропозиції класу щодо загальношкільного життя, знання в класі про події в школі та інших класах.

РОЗДІЛ 2. РІВЕНЬ РОЗВИТКУ КЛАСУ

1. Склад класу: коли сформований, кількість хлопців і дівчат, класний керівник, віковий склад.
2. Загальний розвиток: відповідність класу віковим психологічним особливостям учнів, працездатність учнів, рівень пізнавальних інтересів.
3. Успішність: загальний рівень, успішність з окремих предметів, думка вчителів і учнів про успішність класу.
4. Дисципліна: загальний рівень, стан дисциплінованості на окремих уроках, під час перерв, у позаурочний час.
5. Громадський стан: виконання доручень, традиції класу, національна свідомість учнів.
6. Професійна орієнтація: визначеність учнів щодо вибору життєвого шляху, професії, які користуються повагою.
7. Актив: офіційні та неофіційні лідери класу, їх коротка характеристика, авторитет, ставлення лідерів до однокласників. Учні, які користуються повагою однокласників.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗОВАНІСТЬ УЧНІВ КЛАСУ

1. Поділ класу: угруповання за цільовими інтересами, угруповання негативного характеру. Наявність учнів, що не належать до окремих угруповань, мотиви їхнього відчуження та ставлення до них з боку згуртованих однокласників.
2. Дружба: дружба між хлопцями та дівчатами, проведення разом часу у школі та поза нею, захист членів класу на перервах та поза школою від агресії однолітків, наявність кругової поруки.
3. Організованість: уміння організовуватись для виконання колективних справ, розподіляти доручення між собою, уміння уважно слухати один одного, поступатись власними інтересами заради інтересів класу. Учні-дезорганізатори, їх взаємини з класом.

РОЗДІЛ 4. СТОСУНКИ В КЛАСІ.

1. Ставлення учнів до окремих членів колективу.
2. Характер неформальних об'єднань учнів.
3. Стосунки між учнями.
4. Зв'язки з батьками.

РОЗДІЛ 5. ВИСНОВКИ

1. Рівень розвитку колективу.
2. Прогноз стосовно розвитку і вдосконалення класного колективу.

Студент _____ / _____ /

Класний керівник _____ / _____ /

Приклад оформлення психолого-педагогічної характеристики класного колективу

Психолого-педагогічна характеристика

9-А класу ЗНЗ №3 м. Чернігова

I. Характеристика школи

Загальноосвітній навчальний заклад I–III ступенів № 3 м. Чернігова розміщується на вул. Полуботка 13. Телефони школи 67-31-41, 67-31-42. Школа триповерхова, має два корпуси – старий і новий. Кабінет №24, що закріплений за 9-А класом, знаходиться на 3 поверсі старого корпусу шкільної споруди. Учні класу добре обізнані з життям школи та інших класів, беруть участь у загальношкільних заходах. Колектив класу успішно справляється із загальношкільними дорученнями. Учні висувають свої пропозиції щодо шкільного життя на засіданнях шкільного парламенту.

II. Рівень розвитку класу

Як шкільний колектив, 9-А клас був утворений у приблизно такому ж складі у 2011 році. Усього на даний час у класі 30 учнів, з них 14 хлопців і 16 дівчат. Учням приблизно по 14–15 років. Класний керівник – Сидоренко Олена Вікторівна, учителька зарубіжної літератури. Клас відповідає своїм віковим психологічним особливостям, учні працездатні, рівень пізнавальних інтересів на достатньо високому рівні.

Учні класу, як на свій вік дуже метушливі та непосидючі, стан дисципліни на окремих уроках не відповідає критеріям та нормам шкільного внутрішнього розпорядку, хоча загальний рівень дисципліни на більшості уроків добрий. На перервах учні дуже жваві, емоційні, постійно перебувають в русі.

Усі доручення вчителів та класного керівника учні зразково виконують. Школярі шанобливо ставляться до традицій нашого народу, відзначають всі пам'ятні дати, в школі є своєрідна традиція кожного року проводити конкурс

«Міс школи», в якому беруть участь і дев'ятикласники. Також клас брав активну участь в святкуванні річниці дня народження Т. Г. Шевченка «Шевченківські вечорниці». В учнів на високому рівні простежуються прояви національної свідомості.

Більшість учнів вже мають певні орієнтири на свою майбутню професійну діяльність, визначились щодо вибору життєвого шляху, тому клас має намір в наступному році обрати гуманітарний профіль навчання. Найбільш популярні професії, які користуються прихильністю в учнів: юрист, перекладач, журналіст, психолог, менеджер великої компанії. Деякі з учнів вже зараз планують після закінчення 11 класу вступати в гуманітарні вузи м. Чернігова та м. Києва, а декотрі (хоч таких і небагато) збираються здобувати професійну освіту вже після 9-го класу.

До активу класу належать офіційні лідери класу Михайлович Сергій (староста класу) і Сухобок Олена (заступник старости). Ці учні мають зразкову поведінку і відмінні успіхи в навчанні. Неофіційними лідерами в класі є Беркут Дмитро і Сахненко Вадим, які користуються повагою та авторитетом у однокласників.

III. Організованість учнів класу

У класі не існує угруповань за цільовими інтересами, клас дуже дружний, конфліктних ситуацій не спостерігається. Між хлопцями і дівчатами існують дружні товариські стосунки. Учні класу багато часу проводять разом у школі та поза нею, школярі часто збираються разом, організовують різні походи та екскурсії. Учні володіють вмінням організовуватись для виконання колективних справ, вміло розподіляють доручення між собою, вміють уважно вислуховувати один одного, поступатись власними інтересами заради інтересів класу. Деякі учні з причин флегматичного складу характеру проявляють пасивність, але спільними зусиллями і їх долучають до класного життя. Учнів-дезорганізаторів у класі не виявилось. З класним керівником в учнів склались доброзичливі стосунки, близькі до товариських.

IV. Стосунки у класі

У класі склалися рівні стосунки між однокласниками: актив, відмінники, невстигаючі та новачки знаходяться в рівних умовах, не існує яскраво вираженої ієрархії в шкільному колективі. У зв'язку з відсутністю неформальних угруповань за цільовими інтересами всі підлітки підтримують між собою дружні товариські зв'язки в школі і навіть поза школою. У школярів проявляється прагнення допомагати своїм однокласникам в деяких життєвих ситуаціях. Деякі учні класу більше спілкуються зі своїми однокласниками за такими ознаками як близькі місця проживання або спільна діяльність (наприклад, спортивна чи культурна).

Батьки учнів класу активні і зацікавлені в успішному навчанні і вихованні своїх дітей, тісно співпрацюють з класним керівником. Існує співробітництво батьків, учнів і школи у навчально-виховній діяльності та проведенні дозвілля. У класі обраний батьківський комітет, деякі з батьків учнів входять до загальношкільного батьківського комітету. В класі один раз на чверть проходять батьківські збори.

V. Висновки

Для кращої організації та підвищення рівня розвитку учнів класу можна висловити певні педагогічні пропозиції: більше проводити в класі виховних заходів, спрямованих на інформуванні учнів про досягнення нашої незалежної держави, робити акценти на позитивних змінах в житті країни, її здобутках. Більше персонізувати історію нашої країни, щоб на прикладах видатних історичних діячів України виховувати в учнів позитивні риси характеру, формувати в учнів патріотичне ставлення до історії та культури нашого народу, розвивати свідоме ставлення до суперечливих і трагічних сторінок історії.

З цією метою мною під час проходження практики було проведено відповідну навчальну та виховну роботу в даному класі.

Студент _____ / А.Петренко /

Класний керівник _____ / О.Сидоренко /

Орієнтовна схема звіту про проходження безвідривної педагогічної практики

студента _____ (п.і.п/б) _____ групи

1. У період з _____ по _____ я проходив (ла) педагогічну практику в ЗНЗ №..... За час проходження практики, я з'ясував (ла), що виховна робота у.... класі проводиться за наступними напрямками:..... (національному, правовому, релігійному, естетичному, трудовому та ін.). Так, наприклад, у напрямку національного виховання у класі проводились виховні заходи на тему: «___» (дата); «___» (дата). Також у цьому напрямку проводились загальношкільні виховні заходи: «___» (дата, класи). Формами проведення виховних заходів у класі були переважно..... (класні години, свята, вечори, екскурсії тощо).
2. За період практики я відвідала.... уроків. Це були переважно уроки Найбільше мені сподобались уроки....., тому що..... Вчителі які викладають навчальні предмети у.... класі використовували переважно..... (авторитарні, демократичні) стилі спілкування з учнями.
3. На практиці я провела виховних заходи на теми «_____». За відгуками учнів і класного керівника виховні заходи були проведені успішно (не вдалися), тому що Під час проведення виховних заходів і спілкування з дітьми найбільш складним виявилось..... Під час проведення виховних заходів найбільшу допомогу я отримав (ла) від..... (методиста, класного керівника, шкільного педагога-організатора, психолога та ін.). Ця допомога полягала в
4. Класний керівник..... класу..... (п., і., п/б) користується (не користується) авторитетом у дітей. Він (вона) уважна до дітей, не порушує правил педагогічної етики, У виховній роботі з учнями та батьками учнів використовує наступні виховні методи.....
5. В класі є учні, які виділяються своєю поведінкою. Особливості їх поведінки полягають в Проблеми пов'язані з їхньою поведінкою вирішують переважно за допомогою Найбільше на них впливає ... (класний керівник, батьки, вчителі, директор).

6. Негативними моментами під час практики були..... Найбільші труднощі в ході практики виникали з приводу.....
7. Під час проходження практики я впевнився (лась) в тому, що я готовий (ва) (не готовий, не достатньо готовий) до роботи з дітьми, тому що
8. Вважаю, що для покращення процесу проходження практики необхідно..... Під час проходження практики потрібно було б
9. У ході практики я переконався (лась), що професія педагога..... Це саме та професія, яка є моїм покликанням і з якою я хочу пов'язати своє майбутнє життя, оскільки (інші варіанти висновку).

Студент _____ / _____ /

Приклад оформлення звіту про проходження безвідривної педагогічної практики

Звіт

про проходження безвідривної педагогічної практики
студентки 23 групи Навчально-наукового інституту історії та
соціогуманітарних дисциплін ім. О.М.Лазаревського **Петренко Анни**

1. У період з 14 лютого по 7 травня 2020 р. я проходила педагогічну практику в ЗНЗ № 39. За час проходження практики, я з'ясувала, що виховна робота в 9-А класі проводиться за наступними напрямками: національному, правовому, естетичному. Так, наприклад, у напрямку національного виховання в класі проводилася класна година на тему: «Шануй державні символи» (18 лютого), правового – «Ми і закон» (11 березня), естетичного – «Краса врятує світ» (8 квітня). Також у напрямку національного виховання проводились загальношкільні виховні заходи: свято «Т.Г.Шевченко – гордість України» (9 березня), вечір пам'яті «Чорнобильська катастрофа – наш біль» (26 квітня, 7–

9 класи). Формами проведення виховних заходів у 9-А класі були переважно класні години.

2. За період практики я відвідала 10 уроків. Це були переважно уроки зарубіжної літератури і історії. Найбільше мені сподобались уроки історії, тому що вчителька Іваненко Ірина Михайлівна була справжнім професіоналом і я багато чого перейняла із її методики. Вчителі які викладають навчальні предмети у 9-А класі використовували переважно демократичні стилі спілкування з учнями.

3. На практиці я провела 2 виховних заходи на теми: «Твори добро, бо ти людина» (25 лютого) і «Як навчитись ввічливості?» (22 квітня). За відгуками учнів і класного керівника виховні заходи були проведені успішно, тому що учні уважно мене слухали і брали активну участь в обговоренні. Під час проведення виховних заходів і спілкування з дітьми найбільш складним виявилось тримати дисципліну серед учнів. Найбільшу допомогу на практиці я отримала від класного керівника. Ця допомога полягала в наданні мені методичних порад про те, як потрібно налагоджувати стосунки з учнями і не допускати конфліктів.

4. Класний керівник 9-А класу Сидоренко Олена Вікторівна користується авторитетом у дітей. Вона уважна до дітей, між нею і учнями склались доброзичливі стосунки. У виховній роботі з учнями та батьками учнів використовує методи бесіди, прикладу, переконання, вимоги, заохочення.

5. У класі є учні, які вирізняються своєю поведінкою, наприклад, Горовенко Коля і Смірнова Наташа. Особливості їх поведінки полягають в намаганні виокремитися серед однокласників своєю поведінкою на деяких уроках. Проблеми, пов'язані з їхньою поведінкою, вирішують переважно за допомогою індивідуальної роботи й бесід із батьками. Найбільше на них впливають директор і батьки.

6. Негативними моментами під час практики були недопущення нас деякими вчителями-предметниками на свої уроки. Так, нас не пустила до себе на урок вчителька біології Прокопенко Валентина Дмитрівна. Причину недопуску вона вбачала у непопередженні її заздалегідь про відвідування. Ще одним негативним моментом було те, що часто класні години переносились на інший час. Найбільші

труднощі в ході практики виникали з приводу поєднання навчання в Інституті і обов'язку відвідувати уроки в школі, що не завжди успішно вдавалося.

7. Під час проходження практики я впевнилась в тому, що я ще недостатньо готова до роботи з дітьми, тому що відчувала страх перед дитячою аудиторією, не завжди могла підібрати необхідні слова при проведенні виховних заходів, не маю ще достатніх навичок для ефективного проведення класних годин, недостатньо вільно володію українською мовою, без вчителя не можу налагодити дисципліну в класі.

8. Вважаю, що для покращення процесу проходження практики необхідно збільшити кількість практичних занять з методики виховної роботи, а лекційних, навпаки зменшити, оскільки теоретичні знання мало допомогли на практиці, а практичні давали необхідні вміння та навички. Під час проходження практики потрібно, щоб методист більше відвідував школу і надавав методичну допомогу, а не тільки перевіряв щоденники і покладався на класного керівника.

9. На практиці я переконалася, що професія педагога дуже відповідальна, важка, нервова і важлива для суспільства. Спілкування з дітьми показало, що це саме та професія, яка є моїм покликанням і з якою я хочу пов'язати своє майбутнє життя, оскільки бажаю вносити свій внесок у навчання і виховання підростаючого покоління, щоб виростити їх справжніми громадянами своєї держави, які б зробили нашу країну успішною і процвітаючою.

Студент _____ / А.Петренко /

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Про освіту : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України № 764-IX від 01.08.2020 р. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 31. Ст. 226.
3. Державний стандарт повної загальної середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020. URL : https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/.
4. Державна національна програма «Освіта»: Україна XXI століття. Київ : Райдуга, 1994. 61 с.
5. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти // Нормативно-правове забезпечення освіти : Доктрина, закони, концепції: У 4 ч. Ч. 1. Харків, 2004. С.100–113.
6. Конвенція про права дитини // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. 1995. № 9.
7. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої школи // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. 2000. №22.
8. Орієнтовні посадові обов'язки заступника директора школи з виховної роботи // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. 1992. №23.
9. Орієнтовні посадові обов'язки педагога-організатора по роботі з дитячими об'єднаннями та організаціями // Там само.
10. Андрощук І. В., Андрощук І. П. Методика виховної роботи : Навч. посібник. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2014. 320 с.
11. Боднарчук Г.М. Виховні години. 5 клас: Книга для класного керівника. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2004. 64 с.
12. Боднарчук Г.М. Виховні години. 6 клас: На допомогу класному керівнику. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2004. 64 с.
13. Бех І.Д. Виховання особистості. У 2-х кн. Київ : Либідь. 2003.
14. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : Посіб. для студ. вищих навч. закладів. Дрогобич : Коло, 2003. 326 с.
15. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання : Навч. посібник. 2-е вид. Київ : Вища школа, 2005. 343 с.
16. Кондрашова Л. В., Лаврентьєва О. О., Зеленкова Н. І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі : Навч. посібник. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. 187 с.
17. Кульневич С. В., Лакоценина Т. П. Воспитательная работа в современной школе. Москва-Ростов-на-Дону : Творч. центр «Учитель», 2000. 192 с.
18. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України. Київ : Академія, 2011. 256 с.
19. Литвинюк Г. І., Олійник І. В. Сценарії, рольові ігри, бесіди. 5–11 класи. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2006. 88 с.

20. Маленкова Л.И. Теория и методика воспитания. Москва : Пед. общество России, 2002. 480 с.
21. Матвієнко О.В. Виховання школярів: педагогічні задачі та завдання. Київ : Фоліант, 2005. 197 с.
22. Матвієнко О. В. Практикум з курсу «Теорія виховання». Київ : Стилос, 2001. 254 с.
23. Методика воспитательной работы : Учеб. пособие для студентов высш. пед. уч. заведений / Под ред. В. А. Сластенина. Москва : Академия, 2004. 144 с.
24. Основи національного виховання: Концептуальні положення / В. Г. Кузь, Ю. Д. Руденко, З. О. Сергійчук та ін. Київ : Інформ. вид. центр «Київ», 1993. 152 с.
25. Поясик О. І., Лаппо В. В. Методика виховної роботи : Навч. посібник. Івано-Франківськ : Прикарпатський нац. Університет ім. Василя Стефаника, 2011. 202 с.
26. Практична педагогіка виховання: Посібник з теорії та методики виховання / За ред. М. Ю. Красовицького. Київ-Івано-Франківськ : Плай. 2000. 218 с.
27. Селиванов В. С. Основы общей педагогики: теория и методика воспитания. Москва, 2002. 336 с.
28. Сорока Г. І. Планування та аналіз виховної роботи школи. Харків : Основа. 2003. 64 с.
29. Трухін І. О., Шпак О. Т. Основи шкільного виховання : Навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2004. 368 с.

Додаткова

1. Виховна діяльність у навчальних закладах України. Київ, 2003. (Додаток до газети «Шкільний світ». № 25–28).
2. Виховні технології / Упоряд.: В. Варава, В. Зоц. Київ : Редакція загальнопед. газет, 2004. 120 с.
3. Вульфсон Б. Л. Кризис воспитания // Педагогика. 2006. № 5. С. 3–10.
4. Гапон Ю. А. Соціально-педагогічні основи виховання у світлі результатів соціального дослідження // Педагогіка і психологія. 2005. №1. С. 89–96.
5. Зятина Р. Воспитательная работа: стратегические цели // Учитель. 2004. №4. С. 35–37.
6. Коберник О. Прогнозування виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі // Рідна школа. 2005. № 6. С. 22–25.
7. Колісник В. Виховання: концептуально-психологічний аспект // Освіта і управління. 2003. № 3. С. 79–89.
8. Куприянов Б. Классификация форм воспитательной работы // Воспитание школьников. 2002. № 4. С. 19–26.
9. Лебідь І. Методологічні засади побудови моделі виховного процесу на основі національних цінностей // Рідна школа. 2006. № 7. С. 26–29.
10. Маленкова Л. Методика и техника планирования воспитательной работы // Народное образование. 2006. №1. С. 205–210.

11. Новосьолова Р. Гуманізація навчально-виховного впливу // Директор школи. 2006. № 8 (лютий). С. 16–17.
12. Омельченко О., Дьяченко Б. Модернізація виховної роботи в школі // Директор школи. 2002. № 32. С. 6–30.
13. Оржеховська В. М. Основні педагогічні проблеми виховання учнів у сучасний період розвитку суспільства // Позакласний час. 2004. № 23–24. С. 5–18.
14. Селіванова Н. Про сучасні підходи до виховання // Управління освітою. 2006. №7 (квітень). С. 10.
15. Селиванова Н. Эффективные способы решения современных проблем воспитания // Учитель. 2005. № 6. С. 39–43.
16. Середа Л., Яременко Н. Ключі до успіху: Програма виховної роботи з учнями 5–7 класів // Шкільний світ. 2005. № 2 (січень). С. 7–11.
17. Сметанський М. Теоретичні засади сучасних концепцій виховання // Шлях освіти. 2004. № 3. С. 2–6.
18. Сметанський М. Змістові характеристики виховання як педагогічної категорії // Шлях освіти. 2005. №3. С. 5–9.
19. Степанов Е. Воспитание в начале XXI века: тенденции развития // Воспитание школьников. 2002. № 2. С. 8–14.
20. Степанов О. Планування виховної роботи // Відкритий урок : Розробки, технології, досвід. 2007. № 9. С. 46–56.
21. Тарасенко Г. Нові підходи до виховання дітей і молоді в контексті культурологічної парадигми освіти // Науковий вісник. Чернівці. 2005. Вип. 248. С. 167–172.
22. Щербань П. Н. Методика проведення диспуа в школі // Воспитание школьников. 1983. № 2. С. 34–36.
23. Фіцула М. М. Педагогіка. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 1997. 192 с.

*** *** ***

З М І С Т

ВСТУП	5
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ.....	6
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАЛЬНОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ.....	7
ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ	9
РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕДПРАКТИКИ.....	9
ЗАВДАННЯ, ЩО ВИКОНУЮТЬ СТУДЕНТИ ІІ КУРСУ (ІV СЕМЕСТР)	11
ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА.....	13
ОБОВ'ЯЗКИ ГРУПОВОГО КЕРІВНИКА-МЕТОДИСТА.....	14
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ.....	14
РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ.....	15
ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	17
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	43
ЗМІСТ.....	46

*** *** ***

